

POSTANOWIENIE

28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

na posiedzeniu niejawnym 28 sierpnia 2024 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie
w sprawie nieletniego F.L.

na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie
postanowieniem z 21 czerwca 2024 r., III Nkd 28/24,
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

odmawia uwzględnienia wniosku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 21 czerwca 2024. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie – na podstawie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. – zwrócił się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do innego sądu równorzędnego, albowiem wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że rodzice nieletniego F.L. są zatrudnieni w [...]: ojciec jest [...], natomiast matka jest [...], a przeciwko małoletniemu toczy się postępowanie sądowe.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli

wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Przepis ten stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (zob. np. postanowienia SN: z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 10 września 2020 r., II CO 203/20; z 28 września 2021 r., II CO 72/21). Zbyt pochopne przekazywanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu nie służy wytworzeniu w społeczeństwie przekonania o bezstronności sądów, lecz przeciwnie – może budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (zob. np. postanowienia SN: z 25 listopada 2009 r., III KO 81/09; z 24 lutego 2020 r., II PO 5/20).

Podstawa do zastosowania powyższego przepisu istnieje wtedy, gdy zachodzi istotne ryzyko, że autorytet sądownictwa znacząco ucierpi w razie rozpatrzenia danej sprawy przez właściwy sąd. Dla oceny wagi zagrożenia dla autorytetu sądownictwa znaczenie mają przesłanki obiektywne (np. uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie) oraz przesłanki subiektywne (np. przekonanie stron postępowania albo lokalnej opinii publicznej o braku bezstronności sędziów danego sądu w konkretnej sprawie). Same przesłanki subiektywne nie są wystarczające do zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 3 sierpnia 2022 r., I NO 86/22).

O konieczności przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu, o którym mowa w art. 44¹ § 1 k.p.c., nie może świadczyć samo ewentualne zaistnienie przesłanek wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy w stosunku do grupy, nawet istotnej, sędziów sądu występującego (zob. postanowienie SN z 22 lutego 2024 r., III CO 166/24). Podstaw stosowania tego przepisu nie należy utożsamiać z podstawami wyłączenia sędziego (postanowienie SN z 10 lipca 2024 r., III CO 458/24).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono także uwagę, że sam fakt wcześniejszego orzekania przez stronę lub przedstawiciela ustawowego strony w danym sądzie w typowej sytuacji nie stanowi wystarczającego uzasadnienia dla odstąpienia od konstytucyjnej zasady rozpoznania sprawy przez sąd właściwy

(zob. postanowienie SN z 19 listopada 2020 r., V CO 213/20). Okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości muszą być realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w tym sądzie bezstronnie rozpoznana musi być realna, a nie hipotetyczna (zob. postanowienie SN z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20).

Przekładając powyższe na realia niniejszej sprawy, nie sposób nie zauważyć, że ojciec małoletniego jest zatrudniony jako [...], ale [...], a nie [...], w którym sprawa ma się toczyć. Podobnie matka małoletniego jest [...] zawodowym w innym [...]. Oznacza to, że obawy wyrażone przez Sąd Rejonowy, który ma rozpatrywać sprawę małoletniego, odnoszące się do kwestii braku rzetelnego rozpoznania sprawy, mają jedynie charakter hipotetyczny. Nawet biorąc pod uwagę, że rodzice małoletniego mogą znać sędziów w Sądzie Rejonowym dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie, to rodzaj kontaktów, ewentualne relacje oraz poziom więzi łączący sędziów tego Sądu z ojcem lub matką małoletniego powinien zostać odzwierciedlony przez złożenie wniosku w trybie art. 49 k.p.c. (zob. też postanowienie SN z 20 grudnia 2023 r., III CO 988/23).

Reasumując, jeżeli sprawa dotyczy członka rodziny osoby zatrudnionej w innym sądzie niż sąd rozpoznający sprawę, samo w sobie nie skutkuje to zaistnieniem przesłanki, o jakiej jest mowa w art. 44¹ § 1 k.p.c.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie ma zatem podstaw do uznania, że zachodzi jakiekolwiek zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości, w związku z czym orzeczono jak w sentencji.

[P.L.]

[ms]

